

ISSN 1581-9027

zelena dežela

Glasilo Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije

št. 131 / december 2015

BREZ PREDSDOKOV

o kmetijstvu in SKP • Agriculture and CAP
WITHOUT PRECONCEPTIONS

Evropska unija
Evropski sklad za regionalni razvoj
Razumna rast
Razumna zaposelnost
Razumna okoljska ravnost

MEDNARODNO SODELOVANJE

Tradicionalna podeželska znanja med preteklostjo in sedanostjo

Agroekološka znanja so pomemben del ekološkega kmetijstva, saj si z njim delijo izhodišča in cilje.

V univerzitetnem mestu Gödöllő, nedaleč od Budimpešte, je med 9. in 11. novembrom potekala že peta delavnica transnacionalnega projekta SAGITER »Agroekološka znanja in iznajdljivost podeželja« v sklopu programa Leonardo da Vinci - Vseživljenjsko učenje.

Gostitelji so predstavili rezultate dolgoletnih terenskih raziskav tradicionalnih agroekoloških znanj pastirjev na stepskih območjih Madžarske. Tradicionalne postopke so avtorji spoznavali pri vsakdanjem delu s pastirji kot pomočniki in »vajenci«. Izsledki so pomembni z etnološkega stališča. Uporabili so jih tudi kot izhodišča za gospodarjenje s površinami v zavarovanih območjih. Ta so s spremembo upravljanja ogrožena zaradi zaraščanja. Prilagojena tradicionalna raba je omogočila ohranitev značilnih habitatov Puste. Drugo predavanje je bilo namenjeno predstavitvi aktivnosti naravnih parkov na Madžarskem. Tam deluje deset nacionalnih parkov, ki so

razporejeni po celotnem območju države. Predstavili so njihovo vlogo pri prenosu okoljskega znanja in opisali nekaj dobrih praks. Najzanimivejša je bila ideja o dnevu kresnič v nacionalnem parku. V okviru tega dogodka so povabili družine z otroki, jim predstavili pomen biotske raznovrstnosti ter izvedli opazovanje in spoznavanje vrst kresnic. Iz lokalnega dogodka je lani v letu svetlobe aktivnost prerasla v nacionalni dan svetlobe v vseh nacionalnih parkih Madžarske.

VPETOST TRADICIJE V VSAKDANJE ŽIVLJENJE PO MADŽARSKO

Ob intenzivnem teoretičnem delu na temah projekta smo imeli priložnost spoznati primere, kako so Madžari tradicionalna znanja vpeli v vsakdanje življenje podeželja. Obisk na Madžarskem ne more miniti brez ogleda predstave konjeniških spretnosti Cikosev, pastirskih prebivalcev Puste. To je način ohranjanja tradicionalnih znanj in spretnosti lokalnih pre-

bivalcev, ki izgubljajo prvotni pomen, so pa pomemben del nacionalne identitete in uporaben turistični proizvod. Predstavili so tudi značilno madžarsko sivo govedo. Zanimiva je njegova usoda, saj je stalež tega goveda, ki je bilo namenjeno za delo na polju, v petdesetih letih prejšnjega stoletja močno upadel. Zanimanje za to vrsto se je začelo večati šele po letu 2000, ko so med drugim ugotovili, da je njegovo meso visoko kakovostno zaradi ugodne sestave proteinov in maščob. H kakovosti prispeva tudi prosta reja na travnih prostranstvih Puste. Tako je tradicionalna pretežno delovna živalina z usmerjenim delom strokovnjakov postala posebnost kulinarne ponudbe. Tradicija konzerviranja zelenjave s kisanjem je na Madžarskem zelo stara. Tako so gospodinjice konzervirale viške zelenjave od zelja, paprik, kumaric do zelenega paradižnika. Obiskali smo družinsko kmetijo z dolgoletno tradicijo predelave zelenjave. Sedanji gospodar je manjšo kisarno svojega očeta s pomočjo evropskih sredstev za razvoj podeželja posodobil in močno povečal predelovalne kapacitete. Še vedno zelenjavo pripravljajo na tradicionalni način z mlečnokislinskim vrenjem, kot pri nas zelje ali repo. Predelavo pa so dopolnili z vlaganjem zelenjave v kis. Delo pri pakiranju je večinoma ročno in zaposluje okoli dvajset domačinov, večinoma iz ranljivih skupin. Poleg lokalnega trga zalaga-

Education and Culture
Lifelong Learning Programme

jo tudi eno od trgovskih verig.

Agroekološka znanja so pomemben del ekološkega kmetijstva, saj si z njim delijo izhodišča in cilje. Tako so nas gostitelji peljali na manjšo zelenjadarsko kmetijo v kraju Zsombok v zaledju Budimpešte, kjer je Anglež M. Hayes vzpostavil ekološki zelenjavni vrt. Večina 3,5 ha velike kmetije je namenjena pridelavi raznovrstne zelenjave, ki jo prodajo javnim ustanovam, na lokalni tržnici, doma in v bližnji Budimpešti. Tam je tudi glavni trg za njegov inovativni proizvod »BudaPesto«. Uporabljajo sistem toplih gred »Winter harvest«, ki podaljša vegetacijsko dobo solatnim zelenjadnicam in ga je razvil znani raziskovalec in promotor ekološkega kmetijstva E. Coleman. S kombinacijo tunelov v rastlinjaku podaljšajo rastno dobo tudi globoko v zimo. Bogato prst (černozjom) obdelujejo s pomočjo dveh vprežnih konj, kar je pogost trend na ekoloških kmetijah v Angliji in Ameriki. Opazovali smo lahko spretnost in znanje kmeta pri vodenju ko-

SAGITER je akronim za projekt »Agroekološka znanja in iznajdljivost podeželja« in združuje deset partnerskih institucij iz sedmih evropskih držav. Partnerji so tri univerze: Marburg iz Nemčije, Cluj iz Romunije in univerza iz madžarskega mesta Gödöllő; dve kmetijski zbornici: KGZS iz Slovenije in VAL iz Flandrije ter izobraževalni centri iz španske pokrajine Galicija in Francije: Geyzer, Fummeterre, CFPPA iz Merla in SupAgro iz Floraca, ki je vodilni partner. Poteka v okviru programa Leonardo da Vinci - Vseživljenjsko učenje.

MEDNARODNO SODELOVANJE

Na angleških in ameriških ekoloških kmetijah vse pogosteje uporabljajo za oranje vlečne konje in ta zgled so prevzeli tudi na kmetiji v bližini Budimpešte.

nja, s katerim je ravno v času obiska plitvo oral njivo. Drugi obisk smo opravili na poskusnem posestvu Univerze Szent Istvan v Babatu, ki ga upravlja neprofitno podjetje, ki ga je ustanovila univerza. Deluje kot samostojna ekološka kmetija in služi tudi za prenos znanja. Na kmetiji preiz-

kušajo stare metode skladiščenja pridelkov v zemljanki in razvijajo sisteme za ekološko prosto rejo kokoši. Poleg treh zaposlenih tam delajo prostovoljci in študentje, ki so tukaj na praksi ali izvajajo tehnološke poskuse. Viške pridelkov prodajo na lokalnem trgu in v Budimpešti.

PREDSTAVITEV SLOVENSkih TESTIRANJ

Večino časa delavnice je tokrat bilo posvečeno predstavitev in usklajevanju metod za neformalno posredovanje agroekoloških znanj in njihovemu testiranju. Od metod smo spoznali metodo »war game«, kjer dve skupini predstavi vsaka svoje argumente in nato »častno razsodišče« določi rešitev. Metodo so uspešno uporabili romunski partnerji pri razreševanju vprašanja uporabe tradicionalnih znanj na območju Marisel v Karpatih. V tem sklopu smo predstavili naš predlog neformalnega posredovanja tradicionalnih znanj, povezanih s trajnostnim kmetijstvom v obliki projektnih dni. Prvo testiranje smo izvedli na BC Naklo. Rezultate bomo uporabili za

optimizacijo metode in oblikovanje podobnih sklopov za učitelje in svetovalce. Posebno zanimanje je kot inovativna agroekološka praksa zbudila predstavitev uporabe agrohomoepatije v kmetijstvu.

Poznavanje in pravilno vrednotenje tradicionalnih znanj ne omogoča le njihovega sterilnega ohranjanja, ampak omogoča vključitev agroekoloških znanj v vsakdanje življenje podeželja. Daje tudi temelje za upravljanje zavarovanih območij in obenem zagotovi sonaravnost kmetovanja. Pri tem so pomembne tudi institucije, ki vse bolj razumejo pomen lokalnega znanja in prevzemajo vlogo posrednika teh znanj kot nadomestilo prekinjenim tradicionalnim potem.

» DR. JANKO RODE

DECEMBRSKE UGODNOSTI

VESEL BOŽIČ IN SREČNO 2016

NOVI TD4F

PRIHRANITE DO 610,00 EUR Z DDV

T4 LP

PRIHRANITE DO 2.000,00 EUR Z DDV

TD5

PRIHRANITE DO 1.880,00 EUR Z DDV

T4

PRIHRANITE DO 2.320,00 EUR Z DDV

PRAZNIČNO DARILLO OB NAKUPU V DECEMBRU: MATERIAL IN DELO ZA PRVI SERVIS*

Dotadni popusti veljajo samo za modele na zalogi. Jamstvo NH+ ne velja za modela TD4F in T4 LP.

ITRO, d.o.o., PE Štore / Tel. (03) 780 57 12 (14, 15)

Pooblaščen prodajalci:

AVTOCENTER Ormož, tel: (02) 741 64 11 / KMETIJSKI CENTER LAH, Komenda, tel: (01) 834 10 22
 JAKŠE SAMO s.p., Šentjernej, tel: (041) 745 832 / KOVAČ ROBERT, s.p., Murska Sobota, tel: (041) 756 152
 PATRIKS, d.o.o., Dobrovo v Brdih, tel: (05) 330 87 40 / EGIDIJ ZUDIČ s.p., Portorož • Tel. (041) 737 358

www.newholland.si

* PRI TD4F DARILLO VKLJUČUJE SAMO MATERIAL BREZ DELA. FOTOGRAFIJE SO SIMBOLICNE.